

МВА

ЗАКЛИНАНИЕ ЗА УСПЕХ В БИЗНЕСА

материал на Йордан Карапенчев

МВА програмите станали изключително популярни през последните години. И тук нямаме предвид просто специалност Бизнес администрация, позната ни от повечето държавни университети у нас. MBA програмите са тясно специализирани обучения за настоящи мениджъри, които се водят предимно от професионалисти, а не от университетски преподаватели.

В бизнес средите съществува добре изградено мнение, че MBA дипломата ти гарантира добро кариерно развитие. Но дали това наистина е така и дали винаги MBA дипломата е най-доброто, което може да получите в образованието си? Дали „гарантира“ не е твърде силна дума в случая?

Ще се опитаме да дадем отговори на тези въпроси в този материал. Но преди всичко, бързаме да направим едно уточнение. Ни най-малко нямаме намерение да ви отказваме от MBA или пък да ви агитираме да записвате подобна програма. Това е строго индивидуално решение, което всеки млад предприемач или мениджър трябва да вземе сам за себе си.

С какво MBA се различава от другите програми?

MBA не е просто поредната магистърска програма. Има три особени характеристики, които тя притежава, които я правят особено уникална в света на висшето образование:

На първо място, тези програми трябва да притежават акредитации от международни организации. Има три основни независими институции, които присъждат тези признания - AACSB (The Association to Advance Collegiate Schools of Business); AMBA (The Association of MBAs) и EQUIS - (European Quality Improvement System). Само една шепа бизнес училища в света притежа-

ват т.нар. „тройна корона“ - тоест акредитации от трите институции едновременно.

Второ, преподавателите не са типичните мастити академици и професори, които не са работили върху практически задачи през последните 30 години. Не искаме да обидим настоящите преподаватели, но има много такива примери. MBA програмите се водят от хора, притежаващи обширен практически опит. Много от тях са и настоящи мениджъри в сериозни компании. Не подценяваме академичното знание - има си място и за професори. Но болшинството трябва да са практики.

Трето, изискванията за прием са по-строго селективни, отколкото за останалите бакалавърски и магистърски програми. За MBA дори се изисква от кандидатите да имат поне няколко години опит със собствен бизнес или поне на ръководна позиция в група компания.

Какъв трябва да бъде MBA - кандидатът?

Много студенти, завършили бакалавърска степен, се впускат смело в приключението MBA, без да си дават ясен отговор на въпроса какво да очакват от това обучение и защо въобще го правят. Разбира се, надеждите, че после ще си намерят по-високоплатена и престижна работа обикновено надделяват в отговорите. Практиката показва, че MBA дипломата не винаги осигурява така бленуваната кариера в топ компания.

ЗА ДА ИЗВЛЕЧЕТЕ МАКСИМУМА ОТ MBA Е НЕОБХОДИМО ДА ПОЗНАВАТЕ ОТВЪТРЕ ПРОЦЕСИТЕ, КОИТО ПРОТИЧАТ В ЕДНА КОМПАНИЯ

Много често кандидат-студентите губят фокус за това какво искат да работят след като завършат обучението си. Липсата на подготвени кариерни консултанти, жестоката конкуренция за университетите и недостатъчната информация изкривяват представите за това какво е хубаво да учиш, ако планираш кариера в определен сектор. Затова, накратко казано - MBA не е специалност за всеки. Но от казаното дотук изяснихме какъв не трябва да бъде кандидатът за MBA. А какъв тогава трябва да бъде? Въобще как можете да прецените дали сте готови да се хвърлите в толкова амбициозно начинание?

Първо, MBA програмата е ориентирана към работещите хора. Тя не е просто поредната диплома, която ще имате в своето CV. За да извлечете максимума от нея е необходимо да познавате отвътре процесите, които протичат в една компания. Освен това, работата ви ще ви помогне да усвоите по-лесно и бързо знанията, които придобивате по време на обучението си. Работейки, вие ще имате възможност да правите паралел между теорията и практиката и да комбинирате едното с другото. Това е особено полезно за настоящи мениджъри, които могат да разработват казуси и курсови работи по реалните проблеми, пред които е изправен техният бизнес.

И второ, трябва да имате солидно осигурено финансиране. Вярно е, че основната мисия на образование е да преценява хората по интелектуалните им възможности, а не по финансовите, но в реалността вторите не вредят. Би било много демотивиращо, ако ви се наложи да прекъснете обучението си, само защото не можете да си покриете финансовите условия. При все че програмата отнема само около година и половина, напълно нормално е да предвидите цялото си финансиране.

Какви видове MBA програми има?

Бизнесът има различни нужди, следователно и MBA програмите са различни. Всъщност разнообразието е изненадващо голямо и в този материал ще можем да обърнем внимание само на част от възможните програми:

- Стандартни MBA програми – често те са редовно обучение и са предназначени за млади мениджъри с по-малък опит, които желаят да придобият управленски умения.
- Executive MBA програми – разликата от обикновените MBA програми се състои най-вече в по-големия трудов стаж, който се изисква при кандидатстване. Престижните университети изискват поне 5 години опит на мениджърска позиция.
- Мини MBA – това е термин, използван на-често от частни образователни центрове, които провеждат обучения за основите на бизнеса. Мини MBA програмите обикновено отнемат по-малко от 100 учебни часа. Тези обучения често се организират от фирми за своите служители, които ръководят хора, с цел повишаване на квалификацията.

Кои са най-добрите университети в чужбина?

Сред висшите училища, предлагащи MBA и EMBA програми, кипи ожесточена конкуренция. За да преценим по-добре качеството на всяко от тях, ще се обърнем към експертите от авторитетната финансова медия – Financial Times, които ежегодно изготвят класация с най-престижните университети, които предлагат обучение по модерната програма.

Погреждането в класацията се формира на базата на много критерии. Сред тях са както средната годишна заплата на завършилите, така и нейната промяна спрямо размера ѝ преди завършването на MBA. Разбира се, имайте предвид, че това са осреднени данни, а заплатите могат да варират в много широк интервал.

Водещи университети в чужбина

Позиция за 2016	Висше училище	Държава	Средна годишна заплата (USD)	Увеличение на заплатата на завършилите (%)
1	Insead	Франция / Сингапур	166 510	96
2	Harvard Business School	САЩ	172 501	94
3	London Business School	Великобритания	154 150	100
4	University of Pennsylvania: Wharton	САЩ	177 877	84
5	Stanford Graduate School of Business	САЩ	185 939	87
6	Columbia Business School	САЩ	169 866	99
7	University of California at Berkeley: Haas	САЩ	169 395	93
8	University of Chicago: Booth	САЩ	158 259	107
9	MIT: Sloan	САЩ	159 909	90
10	University of Cambridge: Judge	Великобритания	156 323	95

Източник: Financial Times

Кои са най-добрите университети в България?

Първият въпрос, на който трябва да си отговорим, е къде въобще се изучава MBA в България? Безспорно у нас може да откриете много програми по бизнес администрация и управление. Но тези, които отговарят на трите критерия, посочени по-горе, са малко. Това са единствено Американският университет в Благоевград, Висшето училище по мениджмънт, в съвместна програма с Cardiff Metropolitan University, и University of Sheffield, които започнаха

своя собствена MBA програма чрез своя международен факултет, City College, миналата есен.

Какви са алтернативите в България?

Бърза справка с класацията на Министерството на образованието и науката разкрива, че в България има удивително голямо количество висши училища, които предлагат програми по направление „Администрация и управление“. Ако трябва да сме по-точни – 25 участват в класацията, но има още 5, които не са включени поради липса на достатъчно

СРЕД ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА, ПРЕДЛАГАЩИ МВА И ЕМВА ПРОГРАМИ, КИПИ ОЖЕСТОЧЕНА КОНКУРЕНЦИЯ

данни за тази учебна година. С други думи – техните програми са открити скоро, което означава, че това направление се разраства. Специалностите Бизнес администрация, Стопанско управление или Менеджмънт, които можете да откриете в доста родни висши училища, включват много от дисциплините, изучавани в ВВА и МВА програмите. Вероятно най-големият минус е липсата на достатъчно преподаватели-практици, но пък изграждането на професионални контакти със състудентите зависи само от вас.

Водещи университети в България

Класиране	Висше училище	Град	Образователна степен	Резултат
1	Американски университет в България	София, Благоевград	бакалавър, магистър	66
2	СУ „Св. Климент Охридски“	София	бакалавър, магистър	62
3	Университет за национално и световно стопанство	Хасково, София	бакалавър, магистър	60
4	Нов български университет	София	бакалавър, магистър, доктор	56
5	Технически университет	Сливен, София	професионален бакалавър, бакалавър, магистър, доктор	55
6 =	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“	Велико Търново	бакалавър, магистър, доктор	48
6 =	Лесотехнически университет	София	бакалавър, магистър	48
6 =	Международно висше бизнес училище	Ботевград	бакалавър, магистър	48
6 =	Университет „Професор д-р Асен Златаров“	Бургас	бакалавър, магистър	48
7 =	Икономически университет	Варна	бакалавър, магистър, доктор	47
7 =	ПУ „Паисий Хилендарски“	Пловдив, Кърджали, Смолян	бакалавър, магистър	47